

ÕIGUSUUDISED TARK

Autor:
Marit Savi
advokaadibüroo TARK
partner

Koostaja advokaadibüroo TARK. Projekti juhib vandeadvokaat Aare Tark.

Väljaandja
Äripäeva teabekeskus
Vana-Lõuna 39/1
19094 Tallinn
info: 667 0099
e-post: teabevara@aripaev.ee
www.teabevara.ee

Õigusabi
Advokaadibüroo TARK
Roosikrantsi 2
10119 Tallinn
info: 611 0900
e-post: info@tark.legal
www.tark.legal

BREXITI ERIVÄLJAANNE: MILLEGA TULEB ARVESTADA LEPPETA BREXITI KORRAL?

11. aprillil 2019 otsustas Euroopa Ülemkogu, et pikendab teist korda Ühendkuningriigi Euroopa Liidust väljaastumise ehk nn Brexiti tähtaega. Praegune tähtaeg Ühendkuningriigi lahkumiseks Euroopa Liidust on 31. oktoober 2019. See tähendab, et juhul kui tähtaega taas kord ei pikendata, siis ei ole Ühendkuningriik enam alates 1. novembrist 2019 Euroopa Liidu liige. Ühendkuningriigil hakkab seega otsa lõppema aeg, et kinnitada Euroopa Liidult juba kinnituse saanud väljaastumislepe, mistõttu on Ühendkuningriigi leppeta lahkumine Euroopa Liidust aina enam tõenäoline. Kui enamik väljaastumislepingu sätteid jõustuvad 1. jaanuaril 2021, siis leppeta väljumise korral tekivad õiguslikud tagajärjed kohe pärast väljumiskuupäeva. Seega toome välja mõned olulisemad muudatused äriühingutele, mis võivad mõjutada Brexiti-järgset äritegevust nii Ühendkuningriigis kui ka kodumaal juba alates oktoobrikuu lõpust.

ÄRIÜHINGUD

Pärast Euroopa Liidust väljaastumist saab Ühendkuningriigist seega Euroopa Liidu seadusandluse vaatenurgast kolmas riik. See tähendab muuhulgas, et Ühendkuningriigi äriühinguid ei tunnustata enam automaatselt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 54 alusel. Eestis tähendab see, et Ühendkuningriigis asutatud ühingutele kohaldatakse edaspidi rahvusvahelise eraõiguse seaduse § 14 lõiget 1, mille kohaselt peab juriidilisele isikule kohaldama selle riigi õigust, kus ta asutatud on. Seega hinnatakse Ühendkuningriigis asutatud äriühingu juriidilist

staatust ning tunnustatakse piiratud vastutust Ühendkuningriigi seaduste alusel. Ühendkuningriigi õiguse kohaldumise tõttu on seega võimalik, et juriidilise isiku tegevuse eest vastutavad osanikud või aktsionärid. Kui juriidilist isikut juhitakse tege-likkuses aga Eestist või tema põhitegevus toimub Eestis, siis kohaldatakse juriidilisele isikule ikkagi Eesti õigust.

Kuna pärast Brexiti ei kohaldata Ühendkuningriigi äriühingutele enam ka direktiivi äriühinguõiguse teatavate aspektide kohta (EL) 2017/1132, peavad riigid kohaldama ka piiriülesele ühinemisele riigisisest õigust. Äriseadustiku § 433¹ lõike 1 kohaselt võib Eestis asutatud aktsiaselts ja osaühing piiriülesele ühineda teise Euroopa Majanduspiirkonna lepingu-riigi õiguse alusel asutatud piiratud vastutusega äriühinguga, mis vastab piiriülese ühinemise tingimustele. Ühendkuningriik ei ole aga pärast Brexiti Euroopa Majanduspiirkonna liige, mistõttu ei ole piiriülene ühinemine Ühendkuningriigi äriühingutega enam pärast Brexiti võimalik. Äriseadustik ei näe ette ka alternatiive, mis võiksid võimaldada piiriülesest ühinemist Ühendkuningriigi äriühingutega. Välisministeeriumi andmetel kohaldatakse piiriülese ühinemise piirangut ka pooleliolevatele ühinemistele, mistõttu lõpetatakse pooleli-olevad ühinemismenetlused Ühendkuningriigi ühingutega automaatselt Brexiti toimumise hetkest.

Äriühingud, mille juhatus asub Ühendkuningriigis, peavad pärast Brexiti määrama kontaktisiku vastavalt äriseadustiku § 631 lõikele 4. Kontaktisikuks võib sellisel juhul määrata üksnes notari, advokaadi, advokaadibüroo, vandeadvokaadi, audiitor-ettevõtja, mitteresidendi maksuesindaja maksukorralduse seaduse tähenduses või rahapesu ja terrorismi tõkestamise seaduse §-s 8 nimetatud usaldusfondide ja äriühingute teenuse pakkuja.

Brexiti toimumise järel kaotavad kõik Ühendkuningriigis asutatud Euroopa äriühingud automaatselt Euroopa äriühingu staatuse. Erandina ei kaota oma staatust Euroopa äriühingud, mis on küll Ühendkuningriigi ettevõtte poolt moodustatud, kuid mille registrijärgne asukoht on jätkuvalt Euroopa Liidu liikmesriigis.

KOHTUMENETLUS

Euroopa Liidu seadusandluses on mitmeid kohtualluvust ning kohtuotsuste tunnustamist ja täitmist reguleerivaid sätteid. Kohtualluvust, kohtuotsuste tunnustamist ning täitmist tsiviil- ja kaubandusajades reguleerib näiteks Euroopa Liidu määrus (EL) 1215/2012, mis pärast Brexitit enam Ühendkuningriigi suhtes ei kohaldu.

Kohtumenetlused, mis kestavad Brexiti toimumise ajal ning mille kostja elu- või asukoht on Ühendkuningriigis, ei ole Brexitist mõjutatud ning nende osas kohaldatakse jätkuvalt Euroopa Liidu õigusnorme kohtualluvuse kohta. Pärast väljaastumise päeva algatatud kohtumenetlustele kohaldatakse kohtualluvuse osas riigisiseseid norme, mis tähendab, et Eestis kasutatakse kohtualluvuse määramiseks tsiviilkohtumenetluse seadustiku rahvusvahelise kohtualluvuse sätteid. Kui Eestiga seotud hagi esitatakse Ühendkuningriigi kohtusse, lähtutakse seega Ühendkuningriigi riigisisestest normidest (kui pooled pole lepingus teisiti kokku leppinud). Tsiviilkohtumenetluse seadustiku rahvusvahelise kohtualluvuse sätete kohaselt võib aga kohtualluvuse määramine võimaldada pooltel valida, millistel alustel kohtualluvust nad soovivad. Näiteks on võimalik tsiviilkohtumenetluse seaduse § 89 alusel lepingulise vaidluse korral esitada hagi vaidlusaluse lepingukohustuse täitmise koha järgi. Seega võivad Eesti ettevõtted, kes täidavad oma lepingupartneritele kohustusi Ühendkuningriigis, ühtäkki leida, et nad peavad kohtuteed käima Eesti asemel hoopis Ühendkuningriigi kohtus.

Mõnevõrra keerukam on olukord kohtuotsuste tunnustamise ja täimisega. Kui otsus on Brexiti päevale eelnevalt juba Euroopa Liidus täidetavaks tunnustatud, kuid ei ole veel täidetud, siis on kohtuotsust võimalik endiselt täita vastavalt Euroopa Liidu seadusandlusele. Teiste otsuste osas aga Euroopa Liidu õigusakte enam ei kohaldata, mis tähendab, et kohtuotsuseid tunnustatakse ja täidetakse riigisiseste sätete alusel. Seda ka juhul, kui kohtuotsus on tehtud või täitmismenetlus on algatatud enne väljumiskuupäeva. See võib eelkõige omada mõju isikute suhtes, kes on lepingulistes suhetes Ühendkuningriigi isikutega ning kes on oma lepingutes kokku leppinud rahvusvahelise kohtualluvuse kohaldamises. Juhul kui pooled pole kohaldatavas õiguses kokku leppinud, siis lähtutakse rahvusvahelise eraõiguse seaduse § 33 lõike 1 kohaselt selle riigi õigusest, millega leping on kõige tugevamalt seotud.

KAUBAMÄRGID

Kaubamärkide osas kehtib Euroopa Liidus muuhulgas määrus (EL) 2017/1001 Euroopa Liidu kaubamärgi kohta, mis kaotab väljumiskuupäeval kehtivuse. See tähendab, et alates väljumiskuupäevast ei kehti Ühendkuningriigis enam Euroopa Liidu kaubamärgid. Ühendkuningriigi valitsus on aga oma juhenddokumentides väitnud, et Euroopa Liidu kaubamärkide kaitse ei kao ning Euroopa Liidu kaubamärgi omanikele registreeritakse väljumiskuupäeval võrreldav kaubamärk ehk nn UKTM, mis kantakse Ühendkuningriigi kaubamärgiregistrisse. Kaubamärgid kantakse Ühendkuningriigi kaubamärgiregistrisse automaatselt ja ilma lisatasuta. Loodavad kaubamärgid ei ole aga Euroopa Liidu kaubamärkidega seotud, mis tähendab, et neid saab vaidlustada, litsentsida ja üle anda eraldi Euroopa Liidu kaubamärgist. Kaubamärgi omanikel on võimalik registreeringust loobuda, esitades vastavasisulise taotluse. Silmas tasub pidada, et uus UKTM luuakse ainult nendele Euroopa Liidu kaubamärkidele, mis on väljumiskuupäeval kehtivad.

Juhul kui isik on esitanud registreerimistaotluse Euroopa Liidu kaubamärgi tunnustamiseks, ei registreerita seda taotluse rahuldamisel automaatselt Ühendkuningriigi kaubamärgiks. Kui omanik soovib kaubamärgile kaitset ka Ühendkuningriigis, siis peab ta esitama täiendava avalduse ka Ühendkuningriigi kaubamärgiregistrile. Kui kaubamärgi omanik esitab täiendava taotluse Ühendkuningriigi kaubamärgiregistrile üheksa kuu jooksul pärast väljumiskuupäeva, siis võib ta säilitada originaalse, Euroopa Liidu kaubamärgi taotluse esitamise kuupäeva. Siiski tuleb täiendava registreeringu eest tasuda registreerimistasu summas 170 Suurbritannia naelsterlingit, millele lisandub lisatasu 50 naelsterlingit iga täiendava toodeteklasi eest.

Juhul kui Euroopa Liidu kaubamärgi osas käib väljumiskuupäeval kohtumenetlus, siis lahendatakse see Ühendkuningriigi kohtutes lõpuni vastavalt Euroopa Liidu seadusandlusele nagu Ühendkuningriik oleks jätkuvalt Euroopa Liidu osa. Pärast väljumiskuupäeva algatatavatele vaidlustele kohaldatakse Ühendkuningriigi õigust.

Täiendava, valdkonnaspetsiifilise info saamiseks Brexiti kohta soovitame tutvuda Euroopa Komisjoni Brexiti valmismist käsitlevate teadetega, mis on kättesaadavad veebilehel: https://ec.europa.eu/info/brexit/brexit-preparedness/preparedness-notices_et.

Nutiajastu
tööriist

www.teabevara.ee

